Adviescollege toetsing regeldruk

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat
Mevrouw ir. H. Herbert
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onze referentie
MvH/RvZ/ATRBNC0026/2026-U204

Datum
12 oktober 2026

Onderwerp
BNC-advies European Innovation Act, COM(2026)567

Geachte mevrouw Herbert,

Op 1 oktober 2026 is de conceptversie van het BNC-fiche over de *European Innovation Act*[1] voor advies aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voorgelegd.

Context en inhoud van het EU-voorstel

De voorgestelde European Innovation Act (EIA) heeft tot doel om de ontwikkeling, financiering en opschaling van de meest innovatieve ideeën te ondersteunen en daarmee het concurrentievermogen, de welvaart en de technologische soevereiniteit van de Europese Unie op lange termijn te versterken. De EIA bevat drie onderdelen:

i) een geharmoniseerd EU-kader voor aanbesteding van onderzoek en innovatie. Overheidsinstanties kunnen via publieke financiering de toepassing van nieuwe technologieën stimuleren onder meer door de voorgestelde pre-commerciële aanbesteding;
ii) het oprichten van een Europees competentiecentrum dat de waarde van intellectuele eigendomsrechten van start-ups en scale-ups op vrijwillige basis kan bepalen. Ook zal deze nieuwe instantie een digitaal matchingplatform opzetten om het licentiëren en overdragen van IE-rechten binnen de EU te vergemakkelijken; en
iii) een verplichte voorkeur voor in de EU geproduceerde oplossingen bij inkoop door publieke diensten.

Appreciatie BNC-fiche door ATR

Substantiële effecten

Het voorstel (i) dat de aanbestedingsprocedure wijzigt heeft geen directe gevolgen voor Nederlandse bedrijven en burgers. De huidige praktijk is gebaseerd op een Commissie mededeling en een kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. In een aantal landen wordt hier al gebruik gemaakt. Volgens de Commissie is het van belang dat meer

[1] Regulation of the European Parliament and of the council establishing a framework of measures for strengthening of the Union innovation ecosystem and amending Regulation (EU) 2017/1001

Contact:
Postbus 16228 | Bezoekadres: Rijnstraat 50 | info@atr-regeldruk.nl | Tel: 070-310 86 66
2500 BE DEN HAAG | 2515 XP DEN HAAG | www.adviescollegeregeldruk.nl

publieke instanties deze onderzoek en innovatie-aanbesteding (O&I-aanbesteding) beter benutten. Om die reden wordt ingezet op verplichte technieken voor O&I-aanbesteding waaronder pre-commerciële aanbesteding.

Het voorstel (ii) met betrekking tot het oprichten van een nieuwe EU-instelling heeft eveneens geen directe gevolgen voor Nederlandse bedrijven en burgers. Het nieuw op te richten Europees competentiecentrum kan op vrijwillige basis de waarde van intellectuele eigendomsrechten bepalen en een matchingplatform opzetten. In hoeverre hiervan gebruik zal worden gemaakt, mede gelet op de concurrentiegevoelige informatie die daarbij moet worden gedeeld, is niet duidelijk. Het opzetten van een dergelijk competentiecentrum dat het MKB en kredietverstrekkers beoogt samenbrengen, is wel terug te vinden in de eigen strategische agenda van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO). Het Europees competentiecentrum zou hiervan onderdeel gaan uitmaken. Onduidelijk is in hoeverre een dergelijke faciliteit vanuit de MKB-praktijk gewenst is. Partijen die het competentiecentrum om een waardebepaling verzoeken, zullen informatie moeten aanleveren. Uit het voorstel blijkt niet welke informatie moet worden aangeleverd en welke regeldrukkosten hiermee gemoeid zullen zijn.

Samengevat bevat de EIA nauwelijks substantiële effecten voor het Nederlandse bedrijfsleven. Dat geldt ook voor de innovatiekracht die uit het voorstel spreekt: anders dan de titel doet vermoeden, is het de vraag of het voorstel de innovaties kan bewerkstelligen. Het is niet goed te volgen waarom de nieuwe aanbestedingsregels niet worden opgenomen in de nieuwe Aanbestedingsrichting. Daarmee wordt voorkomen dat het bedrijfsleven op meerdere plekken in de Europese wetgeving op zoek moet naar aanbestedingsregels.[2] Het deel dat overblijft, heeft een vrijwillig karakter (competentiecentrum). De financiering hiervan komt voor een belangrijk deel voor rekening van merk- en modelhouders. De voorgestelde crossfinanciering is nadelig voor deze groep ondernemers. Het derde onderdeel (voorkeursprincipe) uit de EIA is met name vanuit het perspectief van weerbaarheid van de EU van belang. Dit is een relevant onderwerp maar zorgt niet meteen voor de dragende kracht van deze Verordening.

Toereikend in kaart gebracht

Er is een impact assessment (IA) opgesteld dat verschillende varianten voor de genoemde drie maatregelen heeft onderzocht. Op basis van het IA is door de Europese Commissie een mix van beleidsopties gekozen. Het is onduidelijk waarop de kostenreductie van 35 miljoen euro per jaar voor bedrijven op is gebaseerd. Ook de circa 1 miljard euro kostenbesparing voor afnemers van inkoop door publieke instellingen is onduidelijk onderbouwd. De in het Commissievoorstel beschreven "sterke economische voordelen voor innovatieve ecosystemen door het verbeterde waarderingsproces en de geharmoniseerde aanpak, waardoor winsten voor EU-bedrijven zullen toenemen en de toegang tot financiering voor innovatieve bedrijven verbetert en de vraag naar innovatieve oplossingen wordt gestimuleerd" zijn onvoldoende onderbouwd. Dit wordt weerspiegeld in de negatieve beoordeling van de Regulatory Scrutiny Board.

Aandacht voor werkbaarheid

De praktijk in Nederland wijst uit dat met het huidig kader ook al pre-commerciële aanbesteding toegepast wordt. De voorgestelde EIA leidt tot extra procedurele verplichtingen die kunnen leiden tot een verlies van snelheid en flexibiliteit (denk aan marktconsultaties, gunningscriteria en

[2] Zie ATR-advies over de Public Procurement Act van 30 sept 2026.

financiële voorwaarden). Het kabinet geeft aan dat Nederland zal pleiten voor een algemene uitzondering op de extra regels voor organisaties die nu al met pre-commerciële aanbesteding werken. Volgens het fiche zal het gaan om een algemene uitzondering van extra regelgeving voor zogenaamde "innovation agencies". Een dergelijke uitzonderingspositie is begrijpelijk en doet des te meer de vragen rijzen naar het innoverend karakter van de EIA.

Regeldrukeffecten uitvoering, handhaving en toezicht

Het voorstel richt zich tot publieke Europese en nationale aanbestedende diensten. De Europese Commissie heeft gelijktijdig met de EIA een voorstel voor een nieuwe Aanbestedingsverordening gepubliceerd. Deze Aanbestedingsverordening vervangt de huidige aanbestedingsrichtlijnen en stroomlijnt aanbestedingsbepalingen uit sectorale EU-wetgeving. In de nieuwe Aanbestedingsverordening staat ook een nieuwe innovatieprocedure maar maakt tegelijkertijd een uitzondering van de O&I-aanbesteding uit de EIA.

Het kabinet geeft terecht aan dat procedureregels over aanbesteding het beste op een centrale plek geregeld kunnen worden. Dit verschaft duidelijkheid aan publieke inkopers. Dit komt volgens ATR niet alleen de uitvoerbaarheid van de aanbestedingsregels door publieke diensten ten goede. Ook heeft een centraal kader een positief schaduweffect op opdrachtnemers omdat zij beter kunnen inspelen op een vereenvoudigde en goed vindbare rechtsbron. Dit kan de kennisnemingskosten voor opdrachtnemers beperken. ATR heeft een vergelijkbare opmerking gemaakt bij het BNC-fiche over de nieuwe Aanbestedingsrichtlijn.

Advies over het BNC-fiche

Gelet op het voorgaande stelt ATR het volgende vast, om op te nemen in het BNC-fiche:

1. **ATR adviseert om vanuit het oogpunt van werkbaarheid bij de Commissie erop aan te dringen dat de bepalingen (onderdelen i en iii) over aanbesteding onderdeel worden van de nieuwe Aanbestedingsverordening.**
2. **ATR adviseert om bij de Commissie aan te dringen op het in kaart brengen van de regeldrukgevolgen en deze vervolgens zelf te vertalen naar de specifiek Nederlandse situatie.**
3. **ATR adviseert om bij de Commissie te bevorderen dat *regulatory sandboxes* worden ingericht bij markttoezichthouders om regeldruk voor start-ups en scale-ups te beperken.**

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris